

4. Осмола М.Х. Двоприймні /поступові/ дубово-ялиново-модринові лісові культури. У зб. "Суразька лісова дача". Львів: Каменяр, 1973. – С. 65-68.

5. Онищук М.В. Впровадження швидкорослих порід інтродуктивних у лісомеліоративні насадження Тернопільщини. Науковий вісник. Збірник науково-технічних праць. – Львів: УкрДТЛУ. – 2001. – Вип. 11.4. – С. 90-93.

6. Олійник І.Я. Дубові культури з участю модрина японської на Заході України /Український ліс. – 1994, №1. – С. 40-42.

УДК 630* 232

П.П. Яворовський³; О.А. Калініченко⁴

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЇ СТИМУЛЯТОРА РОСТУ "ТРИМАН-1" НА РІСТ УКОРІНЕНИХ ЖИВЦІВ ТУЇ ЗАХІДНОЇ (THUJA OCCIDENTALIS L.) І САМШИТУ ВІЧНОЗЕЛЕНОГО (BUXUS SEMPERVIRENS L.)

Рекомендується застосовувати при вирощуванні в теплиці укорінених живців туї західної та самшиту вічнозеленого стимулятор росту "Триман-1" концентрацією 20 г/л води для замочування протягом 2 годин.

P.P. Yavorovsky, O.A. Kalinitshenko

The efficiency of influence plant growth stimulus "Triman-1" for vegetative germination of thuja (*Thuja occidentalis* L.) and boxwood (*Buxus sempervirens* L.).

The authors recommend to use plant growth stimulus "Triman-1" in dose 20 g/l of water for soak during 2 hours vegetative parts of plants: thuja and boxwood before planting in greenhouse.

Застосування стимулятора росту "Триман-1" при вирощуванні укорінених живців туї західної і самшиту вічнозеленого в теплиці і розсаднику дає кращі результати, ніж застосування традиційного стимулятора росту індолілоцтової кислоти.

Стимулятор росту рослин, укорінені живці туї і самшиту.

Ефективний вітчизняний синтетичний стимулятор росту рослин "Триман-1" добре зарекомендував себе при вирощуванні зернових, кормових та технічних сільськогосподарських культур [1-3].

Разом з цим у літературі немає даних щодо дослідження його впливу на ріст і розвиток садового матеріалу декоративних деревних рослин, зокрема туї західної та самшиту вічнозеленого, які перші 2 роки вирощуються з укорінених живців в умовах плівкової теплиці [4-6].

Вивчення впливу стимуляторів росту "Триман-1" і індолілоцтової кислоти нами розпочиналось у травні 2000 р. в плівкових теплицях декоративного розсадника "Теремки" комунального об'єднання зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень міста "Київзеленбуд".

³ Генеральний директор об'єднання "Київзеленбуд".

⁴ Професор, д-р біол. наук, Національний аграрний університет, м. Київ.

Живці самшиту і туї перед висаджуванням у торфяно-піщану суміш замочували протягом 2 та 4 годин у водних розчинах стимулятора росту "Триман-1" з концентраціями 10, 20 і 40 мг/л та індолілоцтової кислоти (ІОК) з концентраціями 50, 100 і 150 мг/л. Кількість живців у кожній з трьох повторностей для кожного препарату, а також у контролі становила 30 шт. Живці висаджувались за схемою 8×4,5 см і вирощувались протягом 22 місяців у плівковій теплиці. У лютому 2002 р. дослідні рослини викопували, заміряли у них довжину кореневої системи, надземної частини та визначали їх масу в повітряно-сухому стані (табл. 1). Статистична обробка результатів досліджень, помилка середнього та найменша істотна різниця (НІР) обраховувались за Б.А. Доспеховим [7].

Табл. 1. Вплив стимуляторів росту на біометричні показники укорінених живців самшиту вічнозеленого, травень 2000 р. – лютий 2002 р.

Назва препарату, показники	Витрати препарату на 1л води, мг	Біометричні показники рослин			
		довжина, см		маса, г	
		кореневої системи	надземної частини	кореневої системи	надземної частини
контроль	–	18,6	15,0	0,54	1,62
Живці, замочені протягом 2 годин					
ІОК	50	22,9	15,9	0,75	1,90
ІОК	100	22,8	15,9	1,11	3,03
ІОК	150	19,9	14,4	0,78	2,14
Триман-1	10	27,3	18,1	1,40	3,54
Триман-1	20	24,8	19,8	1,39	3,19
Триман-1	40	23,6	18,8	0,90	2,19
НІР		2,45	1,72	0,28	0,61
Живці, замочені протягом 4 годин					
ІОК	50	23,1	17,1	1,59	3,62
ІОК	100	23,2	17,2	1,35	3,65
ІОК	150	22,4	15,1	0,90	2,44
Триман-1	10	21,7	20,9	1,05	2,20
Триман-1	20	27,9	22,9	1,99	4,70
Триман-1	40	26,4	22,0	1,68	4,41
НІР		2,20	2,82	0,36	0,90

Дані табл. 1 показують, що живці самшиту вічнозеленого, оброблені "Триман-1", суттєво переважають за біометричними показниками рослини, де була використана як стимулятор росту індолілоцтова кислота. При вирощуванні садового матеріалу самшиту вічнозеленого із живців найвищих біометричних показників було досягнуто при використанні індолілоцтової кислоти в концентрації 100 мг препарату на 1 л води та "Триман-1" – 20 мг/л води при 4-годинному їх замочуванні.

При 2-годинному замочуванні живців самшиту у розчині препарату "Триман-1" у концентрації 20 г/л води довжина кореневої системи і надземної частини рослин та маса живців у повітряно-сухому стані найбільш перевищували відповідні показники контролю на 33,3 %; 32,0 %; 157,4 % і 96,9 %.

При застосуванні індолілоцтової кислоти найвищі біометричні показники мали живці намочені у розчині з концентрацією 100 мг препарату на 1 л води. Перевищення відповідно до контролю становить: 22,5 %; 6,0 %; 105,6 % і 87,0 %.

При 4-годинному замочуванні живців самшиту в стимуляторі росту "Триман-1" з його концентрацією 20 г/л води досліджувані біометричні показники рослин перевищували контроль відповідно на 50,0 %; 52,7 %; 268,5 % і 190,0 %. Застосування стимулятора росту індолілоцтової кислоти дало нижчі результати 24,7 %; 14,7 %; 150,0 % і 125,3 % ніж у контролі.

Табл. 2. Вплив стимуляторів росту на біометричні показники укорінених живців туї західної (травень 2000 р. – лютий 2002 р.)

Назва препарату, показники	Витрати препарату на 1 л води, г	Біометричні показники рослин			
		довжина, см		маса, г	
		кореневої системи	наземної частини	кореневої системи	наземної частини
контроль	–	31,6	32,5	2,29	9,48
Живці, замочені протягом 2 годин					
ІОК	50	45,8	38,2	3,68	14,44
ІОК	100	37,6	36,6	2,07	8,73
ІОК	150	32,3	31,0	2,78	11,53
Триман-1	10	36,8	38,5	3,68	19,88
Триман-1	20	40,6	45,0	4,57	24,79
Триман-1	40	36,9	41,7	2,55	15,03
НІР		4,07	4,1	0,76	4,87
Живці, замочені протягом 4 годин					
ІОК	50	41,6	41,7	3,14	14,94
ІОК	100	34,3	44,3	2,67	12,80
ІОК	150	35,7	43,4	2,47	13,10
Триман-1	10	37,0	43,9	1,75	11,53
Триман-1	20	36,2	47,7	3,22	20,11
Триман-1	40	48,3	52,7	3,39	18,05
НІР		4,7	3,55	0,55	2,39

Аналіз біометричних показників, наведених у таблиці 2, показав, що стимулятор росту "Триман-1" ефективніше діє на живці туї західної, ніж індолілоцтова кислота. При 2-годинному замочуванні живців у водних розчинах стимуляторів росту найкращих біометричних показників досягнуто при концентрації препарату "Триман-1" 20 г/л води. Довжина кореневої системи, надземної частини рослин, а також їх маса в повітряно-сухому стані перевищували такі ж показники контролю відповідно на 28,5 %; 38,5 %; 99,6 % і 161,5 %. При застосуванні індолілоцтової кислоти (50 г/л) перевищення біометричних показників становило лише відповідно – 44,9 %; 17,5 %; 60,7 % і 52,3 %.

При 4-годинному замочуванні живців туї західної у водному розчині препарату "Триман-1" із розрахунку 20 г препарату на літр води біометричні показники укорінених живців перевищували контроль відповідно на 14,6 %;

46,8 %; 40,6 % і 112,1 %, а застосування індолілоцтової кислоти (50 г/л) дало нижчі результати.

Таким чином, при розмноженні туї західної і самшиту вічнозеленого живцями в умовах плівкової теплиці доцільно застосовувати вітчизняний стимулятор росту рослин "Триман-1" і замочувати живці самшиту вічнозеленого протягом 4 годин, а туї західної протягом 2 годин у розчині з концентрацією 20 мг препарату на 1 л води.

Література

1. Дульнев П.Г., Донченко П.А. Поиск перспективных физиологически активных соединений, повышающих азотфиксирующую активность микроорганизмов и продуктивность сельскохозяйственных культур. Элементы регуляции в растениеводстве. – К.: ВВП "Компас". – 1998. – С. 25-31
2. Андреев Е.И., Антипчук А.Ф., Ранчелова В.Н., Танцюренко Е.В. Влияние углеаммонийных солей и тримана-1 на формирование и интенсивность симбиоза гороха с клубеньковыми бактериями. Элементы регуляции в растениеводстве. – К.: ВВП "Компас". – 1998. – С. 157-165
3. Мусиенко Н.Н., Шумик С.А., Таран Н.Ю., Кононюк Л.М., Шовкопляс А.Н., Зубаток Т.И. Применение углеаммонийных солей и их комплекса с триманом при выращивании пшеницы. Аммонийно-карбонатные соединения и регуляторы роста растений в сельском хозяйстве. – К.: Наукова думка. – 1995. – С. 41-47
4. Аммонийно-карбонатные соединения и регуляторы роста растений в сельском хозяйстве, Сб. науч. тр. – К.: Наукова думка. 1995, 235 с.
5. Использование аммиаксодержащих соединений в сельском хозяйстве. Сб. науч. тр. – К.: Наукова думка. – 1992, 283 с.
6. Элементы регуляции в растениеводстве. Зб. наук. пр. – К.: ВВП "Компас". – 1998, 358 с.
7. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. – М.: Колос, 1979, 416 с.

УДК 630*165.3 Ст. наук. співр. Р.М. Яцик, канд. с.-г. наук – УкрНДІгірліс СТАН ЛІСОВИХ ГЕНЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ, ШЛЯХИ ЇХ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ

Приведені матеріали з подальшого пошуку оптимальних режимів збереження, відтворення і раціонального використання генетичних ресурсів. Пропонується комплексний підхід – збереження їх кількісного та якісного складу із раціональним використанням для селекції і насадництва. Наголошується, що важливість збереження біологічного різноманіття та генетичних ресурсів, передумови здорового стану лісів і життєдіяльності лісових екосистем, є однією з основних засад та стратегічним напрямком діяльності лісівників для досягнення сталого розвитку.

Ключові слова: Біологічне різноманіття, генетичні ресурси, генетичні резервати, плюсові дерева, лісонасінні плантації

R.M. Yatsyk, candidate of agricultural sciences – UkrNDIhirlis

Forest genetic resources of the Carpathian region of Ukraine, current status, perspectives of preservation and rational use

The materials of farther of the optimal modes of preservation, reconstruction and rational use of genetic reservation is required. Here comprehensive approach is used – preservation of quantitative and qualitative composition of reservation in case of its rational